C/2024/6825

29.11.2024

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 21ης Οκτωβρίου 2024

σχετικά με την οικονομική και δημοσιονομική πολιτική, την πολιτική απασχόλησης και τη διαρθρωτική πολιτική της Μάλτας

(C/2024/6825)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου [1], και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [2], με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας («μηχανισμός»), άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, η οποία συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την Ένωση. Σε ευθυγράμμιση με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, ο μηχανισμός συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ιδίως μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και για να καταστούν οι οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της Ένωσης και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

(2) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [3] («κανονισμός REPowerEU»), ο οποίος εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στη σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της Ένωσης από τις εισαγωγές ρωσικών ορυκτών καυσίμων. Με τον τρόπο αυτόν θα βοηθήσει να επιτευχθεί ενεργειακή ασφάλεια και να διαφοροποιηθεί ο ενεργειακός εφοδιασμός της Ένωσης, ενώ παράλληλα θα αυξήσει την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Η Μάλτα πρόσθεσε ένα νέο κεφάλαιο για το REPowerEU στο οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο τη χρηματοδότηση καίριων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU.

(3) Στις 16 Μαρτίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030», με σκοπό την τεκμηρίωση των αποφάσεων πολιτικής και τη δημιουργία των συνθηκών-πλαισίου για την ενίσχυση της ανάπτυξης. Η ανακοίνωση πλαισιώνει την ανταγωνιστικότητα με βάση εννέα αλληλοενισχυόμενους κινητήριους μοχλούς. Μεταξύ αυτών των κινητήριων μοχλών, η πρόσβαση σε ιδιωτικά κεφάλαια, η έρευνα και η καινοτομία, η εκπαίδευση και οι δεξιότητες καθώς και μια λειτουργική ενιαία αγορά αναδεικνύονται ως πρωταρχικές προτεραιότητες πολιτικής για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ώστε να αντιμετωπιστούν οι σημερινές προκλήσεις παραγωγικότητας και να ενισχυθεί η μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της Ένωσης και των κρατών μελών της. Στις 14 Φεβρουαρίου 2024 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα 2024». Η εν λόγω ανακοίνωση αναλύει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και τις προκλήσεις της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς, παρακολουθώντας τις ετήσιες εξελίξεις βάσει των εννέα κινητήριων μοχλών ανταγωνιστικότητας που έχουν καθοριστεί.

[1] ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

[3] Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(4) Στις 21 Νοεμβρίου 2023 η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2024. Στις 22 Μαρτίου 2024 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της ετήσιας έρευνας για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024, οι οποίες επικεντρώνονται στις τέσσερις παραμέτρους της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας. Στις 21 Νοεμβρίου 2023, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([4]), η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2024, στην οποία η Μάλτα δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που μπορεί να αντιμετωπίζουν ή ενδέχεται να αντιμετωπίσουν ανισορροπίες και για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης γνώμη σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος 2024 της Μάλτας. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ και πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2024, όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ([5]) («σύσταση του 2024 σχετικά με τη ζώνη του ευρώ») στις 12 Απριλίου 2024 και την Κοινή Έκθεση για την Απασχόληση στις 11 Μαρτίου 2024.

(5) Στις 30 Απριλίου 2024 τέθηκε σε ισχύ το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης. Το πλαίσιο περιλαμβάνει τον νέο κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία, τον τροποποιημένο κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου ([6]) για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, καθώς και την τροποποιημένη οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου ([7]) σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών. Οι στόχοι του νέου πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης είναι η προώθηση υγιών και βιώσιμων δημόσιων οικονομικών, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και ανθεκτικότητας μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων και η πρόληψη των υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης προωθεί επίσης την ανάληψη ιδίας ευθύνης σε εθνικό επίπεδο και επικεντρώνεται περισσότερο σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο, σε συνδυασμό με πιο αποτελεσματική και πιο συνεκτική επιβολή. Κάθε κράτος μέλος πρέπει να υποβάλει στο Συμβούλιο και την Επιτροπή εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Ένα εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο περιλαμβάνει τις δημοσιονομικές, μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές δεσμεύσεις ενός κράτους μέλους και καλύπτει χρονικό ορίζοντα προγραμματισμού τεσσάρων ή πέντε ετών, ανάλογα με την κανονική διάρκεια της εθνικής κοινοβουλευτικής περιόδου. Η πορεία των καθαρών δαπανών ([8]) στα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων για θέση ή διατήρηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε αξιόπιστα καθοδική πορεία έως το πέρας της περιόδου προσαρμογής ή για διατήρησή του σε συνετά επίπεδα κάτω από το 60 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ), καθώς και για μείωση και/ή διατήρηση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης κάτω από την τιμή αναφοράς της Συνθήκης του 3 % του ΑΕΠ σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Όταν κράτος μέλος δεσμεύεται να υλοποιήσει ένα κατάλληλο σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σύμφωνα με τα κριτήρια που περιγράφονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263, η περίοδος προσαρμογής μπορεί να παραταθεί έως και κατά τρία έτη. Προκειμένου να στηρίξει την κατάρτιση των εν λόγω εθνικών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών-διαρθρωτικών σχεδίων, η Επιτροπή δημοσίευσε στις 21 Ιουνίου 2024 καθοδήγηση σχετικά με τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχουν τα κράτη μέλη στα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδιά τους και στις ετήσιες εκθέσεις προόδου τους. Σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 36 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, η Επιτροπή διαβίβασε στα κράτη μέλη πορείες αναφοράς και τεχνικές πληροφορίες, ανάλογα με την περίπτωση. Τα κράτη μέλη οφείλουν να υποβάλουν τα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδιά τους έως τις 20 Σεπτεμβρίου 2024, εκτός εάν το κράτος μέλος και η Επιτροπή συμφωνήσουν να παρατείνουν την προθεσμία για εύλογο χρονικό διάστημα. Σύμφωνα με τα εθνικά νομικά τους πλαίσια, τα κράτη μέλη μπορούν να συζητούν τα προσχέδια μεσοπρόθεσμων σχεδίων τους με τα εθνικά τους κοινοβούλια, να ζητούν από τα ανεξάρτητα δημοσιονομικά όργανα να εκδώσουν γνώμη και να διεξάγουν διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους εθνικούς ενδιαφερόμενους φορείς.

(6) Το 2024 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο εξακολουθεί να εξελίσσεται σύμφωνα με την εφαρμογή του μηχανισμού. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια συμβάλλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις των ετών 2019, 2020, 2022 και 2023 διατηρούν εξίσου τη σημασία τους για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που έχουν αναθεωρηθεί, επικαιροποιηθεί ή τροποποιηθεί σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

([4]) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) Σύσταση του Συμβουλίου (ΕΕ) της 12ης Απριλίου 2024 σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ (ΕΕ C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Οι καθαρές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 2) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263: «Καθαρές δαπάνες»: οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση i) των δαπανών για τόκους, ii) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, iii) των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, iv) των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, v) των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και vi) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

(7) Στις 13 Ιουλίου 2021, η Μάλτα υπέβαλε στην Επιτροπή το οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης που καθορίζονται στο παράρτημα V του εν λόγω κανονισμού. Στις 5 Οκτωβρίου 2021 το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Μάλτας ([9]), η οποία τροποποιήθηκε στις 14 Ιουλίου 2023 δυνάμει του άρθρου 18 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 με σκοπό να επικαιροποιηθεί η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά για μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη, καθώς και να συμπεριληφθεί το κεφάλαιο για το REPowerEU ([10]). Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από την έκδοση απόφασης της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, που δηλώνει ότι η Μάλτα έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.

(8) Στις 15 Απριλίου 2024 η Μάλτα υπέβαλε το οικείο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2024, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου ([11]). Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2024 αποτυπώνει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση της Μάλτας σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την υλοποίηση του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(9) Στις 19 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2024 για τη Μάλτα. Αξιολόγησε την πρόοδο της Μάλτας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο μεταξύ 2019 και 2023 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Μάλτας. Με βάση την εν λόγω ανάλυση, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά όσον αφορά τις προκλήσεις που δεν περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και νέες και αναδυόμενες προκλήσεις. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Μάλτας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

(10) Σύμφωνα με στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Μάλτας μειώθηκε από 5,5 % του ΑΕΠ το 2022 σε 4,9 % το 2023, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης υποχώρησε από 51,6 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2022 σε 50,4 % στα τέλη του 2023. Όπως ανακοινώθηκε στην ανακοίνωση της Επιτροπής, της 8ης Μαρτίου 2023, με τίτλο «Κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2024», η Επιτροπή κάνει το πρώτο βήμα για να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος, βάσει των απολογιστικών στοιχείων για το 2023, σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις. Στις 19 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, στην οποία αξιολογήθηκε η δημοσιονομική κατάσταση της Μάλτας, δεδομένου ότι το οικείο έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης το 2023 υπερέβαινε την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Η έκθεση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, υπό το πρίσμα της εν λόγω αξιολόγησης και αφού ελήφθη υπόψη η γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής, που διατυπώθηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 4 της Συνθήκης, η Επιτροπή προτίθεται να προτείνει τον Ιούλιο του 2024 την κίνηση διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος για τη Μάλτα, υποβάλλοντας πρόταση στο Συμβούλιο για την έκδοση απόφασης βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 6 της Συνθήκης με την οποία διαπιστώνεται η ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος στη Μάλτα.

(11) Στις 12 Ιουλίου 2022 το Συμβούλιο συνέστησε ([12]) στη Μάλτα να λάβει μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει το 2023 ότι η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με έναν συνολικά ουδέτερο προσανατολισμό δημοσιονομικής πολιτικής ([13]), λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και προς τα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Συνέστησε στη Μάλτα να βρίσκεται σε ετοιμότητα για να προσαρμόσει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στη Μάλτα να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, το 2023 ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ([14]) ήταν συσταλτικός, κατά 0,6 % του ΑΕΠ,

([9]) ST 11941/21 INIT· ST 11941/21 ADD 1.

([10]) Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 2023, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης του Συμβουλίου, της 5ης Οκτωβρίου 2021, σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Μάλτας (ST 11202/23 INIT· ST 11202/23 ADD 1).

([11]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών (ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

([12]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 της Μάλτας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022 της Μάλτας (ΕΕ C 334 της 1.9.2022, σ. 146).

([13]) Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, η μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος της Μάλτας το 2023, που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού, εκτιμάται σε 11,2 % σε ονομαστικούς όρους, με βάση τον 10ετή μέσο πραγματικό ρυθμό δυνητικής ανάπτυξης και τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ για το 2023.

([14]) Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ορίζεται ως μέτρο της ετήσιας μεταβολής της υποκείμενης δημοσιονομικής θέσης της γενικής κυβέρνησης. Αποσκοπεί στην αξιολόγηση της οικονομικής ώθησης που απορρέει από τις δημοσιονομικές πολιτικές, τόσο αυτές που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο όσο και αυτές που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται ως η διαφορά μεταξύ i) της μεσοπρόθεσμης δυνητικής ανάπτυξης και ii) της μεταβολής των πρωτογενών δαπανών, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων (και εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που σχετίζονται με την κρίση της νόσου COVID-19) και συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται από μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό και άλλα ταμεία της Ένωσης.

σε περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού. Το 2023 η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) είχε συσταλτική συμβολή ύψους 1,6 % του ΑΕΠ στον δημοσιονομικό προσανατολισμό. Αυτό περιλαμβάνει την αύξηση κατά λιγότερο από 0,1 % του ΑΕΠ του κόστους των στοχευμένων μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας. Η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών το 2023 ήταν σύμφωνη με τη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Οι δαπάνες που χρηματοδοτήθηκαν από επιχορηγήσεις βάσει του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης ανήλθαν στο 0,9 % του ΑΕΠ το 2023. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις ανήλθαν στο 2,6 % του ΑΕΠ το 2023, ποσοστό που συνιστά αύξηση κατά 0,1 εκατοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2022. Η Μάλτα χρηματοδότησε πρόσθετες επενδύσεις μέσω του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης. Η Μάλτα χρηματοδότησε δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, όπως η ανακαίνιση ιδιωτικών και δημόσιων κτιρίων, συμπεριλαμβανομένων νοσοκομείων και σχολείων, ο εξηλεκτρισμός του τομέα των μεταφορών, καθώς και έργα που σχετίζονται με την ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης και του ιδιωτικού τομέα. Οι εν λόγω δημόσιες επενδύσεις χρηματοδοτούνται εν μέρει από τον μηχανισμό και άλλα ταμεία της Ένωσης.

(12) Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το πραγματικό ΑΕΠ προβλέπεται να αυξηθεί κατά 4,6 % το 2024 και 4,3 % το 2025, και ο μετρούμενος με τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) πληθωρισμός να διαμορφωθεί σε 2,8 % το 2024 και 2,3 % το 2025.

(13) Στις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπεται δημόσιο έλλειμμα ύψους 4,3 % του ΑΕΠ το 2024, ενώ ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί σε 52,0 % έως τα τέλη του 2024. Η μείωση του ελλείμματος το 2024 αποτυπώνει κυρίως τη συγκρατημένη αύξηση της ενδιάμεσης ανάλωσης και του μισθολογικού κόστους, καθώς και τη σταδιακή κατάργηση των εξόδων που σχετίζονται με την αναδιάρθρωση του εθνικού αερομεταφορέα. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός προβλέπεται να είναι συσταλτικός κατά 1,3 % του ΑΕΠ το 2024.

(14) Δαπάνες ύψους 0,4 % του ΑΕΠ αναμένεται να χρηματοδοτηθούν με μη επιστρεπτέα στήριξη («επιχορηγήσεις») βάσει του μηχανισμού το 2024, έναντι 0,2 % του ΑΕΠ το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις στο πλαίσιο του μηχανισμού θα καταστήσουν δυνατή την πραγματοποίηση επενδύσεων υψηλής ποιότητας και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την παραγωγικότητα χωρίς άμεσο αντίκτυπο στο ισοζύγιο ή το χρέος της γενικής κυβέρνησης της Μάλτας.

(15) Στις 14 Ιουλίου 2023 το Συμβούλιο συνέστησε [15] στη Μάλτα να διασφαλίσει συνετή δημοσιονομική πολιτική, ιδίως περιορίζοντας την ονομαστική αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών [16] το 2024 σε ποσοστό που να μην υπερβαίνει το 5,9 %. Κατά την εκτέλεση των προϋπολογισμών τους για το 2023 και την κατάρτιση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων τους για το 2024, τα κράτη μέλη κλήθηκαν να λάβουν υπόψη ότι η Επιτροπή θα πρότεινε στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος βάσει των απολογιστικών στοιχείων για το 2023. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, οι καθαρές εθνικά χρηματοδοτούμενες πρωτογενείς δαπάνες της Μάλτας προβλέπεται να αυξηθούν κατά 5,5 % το 2024, ποσοστό που είναι χαμηλότερο από τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης. Ωστόσο, οι καθαρές πρωτογενείς δαπάνες το 2023 ήταν υψηλότερες από τις αναμενόμενες κατά τον χρόνο έκδοσης της σύστασης του Συμβουλίου της 14ης Ιουλίου 2023 (κατά 0,8 % του ΑΕΠ). Εάν οι καθαρές πρωτογενείς δαπάνες το 2023 ήταν οι ίδιες με τις αναμενόμενες κατά τον χρόνο έκδοσης της σύστασης του Συμβουλίου της 14ης Ιουλίου 2023, ο προκύπτων ρυθμός αύξησης των καθαρών πρωτογενών δαπανών το 2024 θα ήταν υψηλότερος από τον συνιστώμενο ρυθμό αύξησης κατά 0,7 % του ΑΕΠ. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με την Επιτροπή, μόλις ληφθεί υπόψη το αποτέλεσμα βάσης που προκύπτει από τις υψηλότερες από τις αναμενόμενες καθαρές δαπάνες το 2023, εκτιμάται ότι οι καθαρές εθνικά χρηματοδοτούμενες πρωτογενείς δαπάνες ενδέχεται να μην συνάδουν πλήρως με τη σύσταση.

(16) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε στη Μάλτα να λάβει μέτρα για τη σταδιακή κατάργηση των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας τα οποία είναι σε ισχύ και να χρησιμοποιήσει τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος, το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Το Συμβούλιο συνέστησε περαιτέρω ότι, εάν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας καταστήσουν αναγκαία τη θέσπιση νέων μέτρων στήριξης ή τη συνέχισή τους, η Μάλτα πρέπει να διασφαλίσει ότι τα εν λόγω μέτρα στήριξης στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, είναι δημοσιονομικώς ανεκτά και διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το καθαρό δημοσιονομικό κόστος [17] των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας εκτιμάται σε 1,7 % του ΑΕΠ το 2023 και σύμφωνα με τις προβλέψεις σε 2,0 % το 2024 και σε 1,0 % το 2025. Ειδικότερα, οι περικοπές στους έμμεσους φόρους κατανάλωσης ενέργειας και οι επιδοτήσεις στην παραγωγή ενέργειας για την αντιστάθμιση της αύξησης των τιμών της εισαγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας και των εκπομπών άνθρακα θεωρείται ότι θα παραμείνουν σε ισχύ το 2024 και το 2025 [18]. Μολονότι αναγνωρίζονται οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Μάλτα λόγω της υψηλής εξάρτησης από τις εισαγωγές ενέργειας και της έκθεσης σε εξωτερικούς κλυδωνισμούς, που ενισχύονται από το μικρό μέγεθος της οικονομίας, δεν προβλέπεται σταδιακή κατάργηση των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας το συντομότερο δυνατόν εντός του 2023 και του 2024.

[15] Σύσταση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 2023, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Μάλτας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 της Μάλτας (ΕΕ C 312 της 1.9.2023, σ. 167).

[16] Ως καθαρές πρωτογενείς δαπάνες ορίζονται οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δαπάνες εκτός i) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, ii) των δαπανών για τόκους, iii) των δαπανών για την κυκλική ανεργία και iv) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

[17] Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων και των δαπανών και, κατά περίπτωση, χωρίς τα έσοδα από φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των προμηθευτών ενέργειας.

[18] Στις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής εικάζεται, καταρχήν, ότι τα μέτρα τα οποία, σύμφωνα με τη Μάλτα, θα παραμείνουν σε ισχύ έως τα τέλη του 2024, θα έχουν δημοσιονομικές επιπτώσεις και το 2025.

Υπάρχει το ενδεχόμενο αυτό να μη συνάδει με ό,τι συνέστησε το Συμβούλιο. Κατά συνέπεια, δεν υπάρχουν σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν για να χρησιμοποιηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος, όπως συνέστησε το Συμβούλιο. Το δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας που στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων εκτιμάται σε 0,2 % του ΑΕΠ το 2024 (σε σύγκριση με 0,1 % το 2023), εκ των οποίων το 0,2 % του ΑΕΠ διατηρεί το μήνυμα των τιμών για μείωση της ζήτησης ενέργειας και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης (σε σύγκριση με 0,1 % το 2023).

(17) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στη Μάλτα να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις και να διασφαλίσει την αποτελεσματική απορρόφηση των επιχορηγήσεων βάσει του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις προβλέπεται να αυξηθούν από 2,6 % του ΑΕΠ το 2023 σε 2,8 % του ΑΕΠ το 2024. Αυτό συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Αντίστοιχα, οι δημόσιες δαπάνες που χρηματοδοτούνται με έσοδα από ταμεία της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των επιχορηγήσεων στο πλαίσιο του μηχανισμού, αναμένεται να παραμείνουν σταθερές στο 0,9 % του ΑΕΠ το 2024.

(18) Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων και με την παραδοχή ότι η πολιτική θα παραμείνει αμετάβλητη, οι εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπουν δημόσιο έλλειμμα ίσο με 3,9 % του ΑΕΠ το 2025. Η μείωση του ελλείμματος το 2025 αποτυπώνει κυρίως την αναμενόμενη μείωση του κόστους των μέτρων ενεργειακής στήριξης. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί στο 52,6 % έως τα τέλη του 2025.

(19) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 και το παράρτημα V κριτήριο 2.2 του εν λόγω κανονισμού, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις αναμένεται να συμβάλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Εντός αυτού του αυστηρού χρονικού πλαισίου, είναι αναγκαίο να προχωρήσει ταχέως η αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, για την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας της Μάλτας μέσω της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, με παράλληλη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας έως τον Αύγουστο του 2026 είναι αναγκαίο η Μάλτα να συνεχίσει την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων. Η συστηματική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση της επιτυχούς υλοποίησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(20) Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([19]), η Μάλτα οφείλει να επανεξετάσει κάθε πρόγραμμα που υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+), το Ταμείο Συνοχής και το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ) έως τον Μάρτιο του 2025, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τις προκλήσεις που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2024, καθώς και το οικείο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα. Η εν λόγω επανεξέταση αποτελεί τη βάση για την οριστική κατανομή της ενωσιακής χρηματοδότησης που περιλαμβάνεται σε κάθε πρόγραμμα. Μολονότι η Μάλτα έχει σημειώσει πρόοδο ως προς την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένα προβλήματα. Είναι κρίσιμης σημασίας να επιταχυνθεί η εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής. Οι προτεραιότητες που συμφωνήθηκαν στα προγράμματα εξακολουθούν να είναι συναφείς. Οι επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση και την ανανεώσιμη ενέργεια είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη εξοικονόμησης ενέργειας, την ενίσχυση της βιωσιμότητας στον τομέα της ενέργειας και τη μείωση της εξάρτησης της Μάλτας από διεθνείς πηγές ενέργειας. Είναι σημαντικό να συνεχιστούν οι επενδύσεις σε βιώσιμες πολυτροπικές λύσεις και στην ενεργό κινητικότητα προκειμένου να μειωθεί η κυκλοφοριακή συμφόρηση και να περιοριστούν οι εκπομπές από τις οδικές μεταφορές. Απαιτούνται ακόμη προσπάθειες ώστε να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα της διαχείρισης των υδάτων και των λυμάτων. Επιπλέον, απαιτούνται πρακτικές κυκλικής οικονομίας, μεταξύ των οποίων η μεγιστοποίηση του δυναμικού ανακύκλωσης, προκειμένου να μειωθεί η υγειονομική ταφή και να επιτευχθούν οι στόχοι ανακύκλωσης. Επιπροσθέτως, πρέπει να προωθηθεί η εκπαίδευση ενηλίκων ούτως ώστε να αυξηθούν τα επίπεδα δεξιοτήτων του πληθυσμού και να μειωθούν οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού. Θα πρέπει να συνεχιστεί η προώθηση της κοινωνικής ένταξης ευπαθών ομάδων και της ένταξής τους στην αγορά εργασίας, με έμφαση στους υπηκόους τρίτων χωρών και στα άτομα με αναπηρία, καθώς και στην ισότητα των φύλων. Η Μάλτα θα μπορούσε επίσης να κάνει χρήση της πλατφόρμας στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη, η οποία θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/795 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([20]), προκειμένου να στηρίξει τη στρατηγική αυτονομία της Ένωσης και την ανταγωνιστικότητα και βιωσιμότητα της βιομηχανίας.

([19]) Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([20]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/795 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Φεβρουαρίου 2024, για τη θέσπιση της πλατφόρμας στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP) και την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ και των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1058, (ΕΕ) 2021/1056, (ΕΕ) 2021/1057, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) 2021/1060, (ΕΕ) 2021/523, (ΕΕ) 2021/695, (ΕΕ) 2021/697 και (ΕΕ) 2021/241 (ΕΕ L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

(21) Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις στις ανταποκρίνονται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης, η Μάλτα αντιμετωπίζει ορισμένες πρόσθετες προκλήσεις που σχετίζονται με χαρακτηριστικά του φορολογικού συστήματος τα οποία διευκολύνουν τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό, καθώς και με την εκπαίδευση και τις δεξιότητες, την ανανεώσιμη ενέργεια και τις μεταφορές.

(22) Η αντιμετώπιση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού παραμένει καίριας σημασίας για τη βελτίωση της αποδοτικότητας και του δίκαιου χαρακτήρα των φορολογικών συστημάτων. Λαμβανομένων υπόψη των δευτερογενών επιπτώσεων των στρατηγικών επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού μεταξύ κρατών μελών, έχει ύψιστη σημασία η συντονισμένη δράση προς συμπλήρωση της νομοθεσίας της Ένωσης μέσω εθνικών πολιτικών από όλα τα κράτη μέλη. Η Μάλτα έχει λάβει μέτρα για την αντιμετώπιση των πρακτικών επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού εφαρμόζοντας διεθνείς και ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες που έχουν συμφωνηθεί προηγουμένως, και έχει επίσης δεσμευτεί να αντιμετωπίσει το ζήτημα στο οικείο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Στο πλαίσιο του προγράμματος μεταρρυθμίσεων του σχεδίου, η κυβέρνηση της Μάλτας ενέκρινε νέο νόμο για τη θέσπιση κανόνων μεταβιβαστικής τιμολόγησης, ο οποίος άρχισε να εφαρμόζεται από τον Ιανουάριο του 2024. Ο εν λόγω νόμος αποσκοπεί στην πρόληψη των ευκαιριών μεταφοράς των εταιρικών κερδών. Η Μάλτα ανέθεσε επίσης την εκπόνηση ανεξάρτητης μελέτης σχετικά με τις εξερχόμενες και τις εισερχόμενες πληρωμές (δηλ. μεταξύ κατοίκων της Ένωσης και κατοίκων τρίτων χωρών), στην οποία θα δοθεί συνέχεια με τη θέσπιση νομοθετικών διατάξεων. Ωστόσο, έως ότου η Μάλτα εφαρμόσει την παρακράτηση φόρου επί των πληρωμών τόκων, μερισμάτων και δικαιωμάτων που καταβάλλουν εταιρείες με έδρα τη Μάλτα σε δικαιοδοσίες μηδενικής και χαμηλής φορολογίας (εν προκειμένω νοούμενες ως κάθε περιοχή δικαιοδοσίας με νόμιμο συντελεστή φορολογίας εισοδήματος εταιρειών κάτω από 9 %, δηλαδή τον χαμηλότερο νόμιμο συντελεστή φορολογίας εισοδήματος εταιρειών στην Ένωση), ή ισοδύναμα αμυντικά μέτρα, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να μεταφέρουν τα κέρδη τους αφορολόγητα σε τρίτες χώρες, ο κίνδυνος διπλής μη φορολόγησης των εν λόγω κερδών παραμένει υψηλός. Επιπλέον, η μεταχείριση των ημεδαπών μη εγκατεστημένων εταιρειών εξακολουθεί να ενέχει τον κίνδυνο διπλής μη φορολόγησης τόσο για τις εταιρείες όσο και για τα φυσικά πρόσωπα. Το ζήτημα θα αντιμετωπιστεί μόνο εν μέρει με τη συμμόρφωση προς την οδηγία (ΕΕ) 2022/2523 του Συμβουλίου ([21]), η οποία θα ισχύει μόνο για μεγάλες εταιρείες μόλις εφαρμοστεί από τη Μάλτα.

(23) Οι ελλείψεις ειδικευμένου εργατικού δυναμικού καθώς και οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων αποτελούν εμπόδιο στη μελλοντική ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και τη διττή μετάβαση. Το πρώτο τρίμηνο του 2024, οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού αναφέρθηκαν ως παράγοντας που περιορίζει την παραγωγή στη Μάλτα, ενώ αναφέρθηκαν περίπου διπλάσιες ελλείψεις από τον μέσο όρο της Ένωσης στον τομέα των υπηρεσιών και της βιομηχανίας. Περισσότερες από δύο στις τρεις εταιρείες αναφέρουν δυσκολίες πλήρωσης για κενές θέσεις εργασίας που απαιτούν εξειδικευμένες δεξιότητες στις τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών. Τα τελευταία αποτελέσματα του Προγράμματος Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών (PISA) του ΟΟΣΑ δείχνουν ότι η Μάλτα έχει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά χαμηλών επιδόσεων στην Ένωση, γεγονός που αποτελεί σοβαρή πρόκληση για τη μεταγενέστερη ανάπτυξη δεξιοτήτων. Περίπου ένας στους τρεις μαθητές ηλικίας 15 ετών σε ολόκληρη την κοινωνικοοικονομική κατανομή στη Μάλτα παρουσιάζει χαμηλές επιδόσεις στα μαθηματικά, την ανάγνωση και τις θετικές επιστήμες. Οι ελλείψεις εκπαιδευτικών αντιμετωπίστηκαν εν μέρει από αναπληρωτές εκπαιδευτικούς, με επίπεδο προσόντων διαφορετικό ή κατώτερο από το απαιτούμενο για τους πλήρως ειδικευμένους εκπαιδευτικούς. Η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου μειώνεται, αλλά παραμένει πάνω από τον μέσο όρο της Ένωσης, γεγονός που αυξάνει τον ήδη μεγάλο αριθμό ενηλίκων χαμηλής ειδίκευσης. Μολονότι η συμμετοχή των ενηλίκων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση συνολικά (τους τελευταίους 12 μήνες) συμβαδίζει με τον μέσο όρο της Ένωσης, η συμμετοχή των ατόμων χαμηλής ειδίκευσης στη μάθηση είναι χαμηλή. Ομοίως, αν και το 63 % των ενηλίκων διέθετε τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες το 2023, οι διαφορές στα επίπεδα δεξιοτήτων είναι σημαντικές. Το ποσοστό των εκπαιδευομένων που είναι εγγεγραμμένοι στην ανώτερη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση παραμένει χαμηλό. Η ενίσχυση της ποιότητας της εκπαίδευσης μέσω της εστίασης στις βασικές δεξιότητες, της αντιμετώπισης των ελλείψεων εκπαιδευτικών και της παροχής προτεραιότητας στην επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών για την καλύτερη αντιμετώπιση των μαθησιακών αναγκών των σπουδαστών, με παράλληλη ενίσχυση της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης της Μάλτας με την αγορά εργασίας σε στενή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, είναι καίριας σημασίας προκειμένου να μειωθούν τα χαμηλά εκπαιδευτικά αποτελέσματα και η σοβαρή έλλειψη και αναντιστοιχία δεξιοτήτων.

(24) Η συνεχής πρόκληση για τη Μάλτα συνίσταται στην επίτευξη πράσινης οικονομικής ανάπτυξης, με παράλληλη εξισορρόπηση της ανάπτυξης με την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Η πράσινη μετάβαση της χώρας παρεμποδίζεται από τον κυρίαρχο ρόλο των ορυκτών καυσίμων στο ενεργειακό της σύστημα. Το μερίδιο ενέργειας της Μάλτας από ανανεώσιμες πηγές στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας ήταν 13,4 % το 2022, ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά στην Ένωση. Αυτό υπολείπεται κατά πολύ από το 28 %, που είναι το ενδεικτικό μερίδιο ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές για τη Μάλτα, ως συνεισφορά στον δεσμευτικό στόχο της Ένωσης για ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, που είναι 42,5 % έως το 2030. Σχεδόν το σύνολο της εγκατεστημένης δυναμικότητας ανανεώσιμης ενέργειας είναι χερσαία ηλιακή ενέργεια, η οποία αυξάνεται με αργούς ρυθμούς (κατά 4 % το 2023). Η εν εξελίξει μεταρρύθμιση που ορίζει το εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, το οποίο επιβάλλει, επιπλέον της συντόμευσης των χρονοδιαγραμμάτων αδειοδότησης για έργα ανανεώσιμης ενέργειας, την τοποθέτηση εγκαταστάσεων ηλιακής ενέργειας σε ορισμένα νέα κτίρια, αναμένεται να επισπεύσει

([21]) Οδηγία (ΕΕ) 2022/2523 του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 2022 σχετικά με την εξασφάλιση παγκόσμιου ελάχιστου επιπέδου φορολογίας των ομίλων πολυεθνικών επιχειρήσεων και των εγχώριων ομίλων μεγάλης κλίμακας στην Ένωση (ΕΕ L 328 της 22.12.2022, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2523/oj).

την ανάπτυξη των εν λόγω εγκαταστάσεων. Η Μάλτα διαθέτει σημαντικό δυναμικό υπεράκτιας ηλιακής και αιολικής ενέργειας στην αποκλειστική οικονομική ζώνη της. Ωστόσο, το δυναμικό αυτό παραμένει αναξιοποίητο. Η ικανότητα της Μάλτας να αναπτύξει ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, βελτιώνοντας παράλληλα την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της, εξαρτάται επίσης από την πρόοδο που πραγματοποιεί όσον αφορά την κατασκευή της δεύτερης γραμμής διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας με την Ιταλία και τη συνέχιση της ενίσχυσης του εγχώριου δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας, μεταξύ άλλων μέσω επενδύσεων σε λύσεις αποθήκευσης ενέργειας σε μπαταρία.

(25) Η μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης, καθώς και των υψηλών εκπομπών από τις οδικές μεταφορές, αποτελεί καίρια προτεραιότητα για την αντιμετώπιση της πρόκλησης της βιωσιμότητας. Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις οδικές μεταφορές αυξήθηκαν κατά 23,3 % σε σύγκριση με το 2005. Τα επιβατικά αυτοκίνητα αντιστοιχούν στο 86 % των επιβατικών μεταφορών στη Μάλτα, και το ποσοστό αυτό αυξάνεται. Η συμφόρηση εξακολουθεί να αποτελεί το κύριο πρόβλημα στον τομέα των μεταφορών στη Μάλτα, επίσης επηρεάζοντας την ανταγωνιστικότητα των νησιών και καθιστώντας αναγκαία τη σημαντική κλιμάκωση των προσπαθειών. Με σκοπό την προώθηση εναλλακτικών θαλάσσιων μαζικών μεταφορών, η Μάλτα δημιουργεί ένα εσωτερικό δίκτυο λιμένων πορθμείων αναβαθμίζοντας τους χώρους εκφόρτωσης πορθμείων, με τη στήριξη του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης. Επιπλέον, η Μάλτα σχεδιάζει να τονώσει τη βιώσιμη πολυτροπική αστική κινητικότητα αναπτύσσοντας υποδομές καθαρών αστικών μεταφορών μήκους 17,5 χλμ. μέσω της χρηματοδότησης για τη συνοχή, συμπεριλαμβανομένων λωρίδων για πεζούς και ποδηλατοδρόμων.

(26) Δεδομένης της στενής διασύνδεσης των οικονομιών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ και της συλλογικής συνεισφοράς τους στη λειτουργία της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, το 2024 το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να λάβουν μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω των σχεδίων τους για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα, για να εφαρμόσουν τη σύσταση του 2024 σχετικά με τη ζώνη του ευρώ. Όσον αφορά τη Μάλτα, οι συστάσεις 1, 2, 3 και 4 συμβάλλουν στην υλοποίηση της πρώτης, της δεύτερης, της τρίτης και της τέταρτης σύστασης που διατυπώνονται στη σύσταση του 2024 σχετικά με τη ζώνη του ευρώ,

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Μάλτα να λάβει μέτρα το 2024 και το 2025 προκειμένου:

1. Να υποβάλει εγκαίρως το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του μεταρρυθμισμένου Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, να περιορίσει την αύξηση των καθαρών δαπανών ([22]) το 2025 σε ρυθμό που να συνάδει, μεταξύ άλλων, με τη μείωση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης προς την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη και με τη διατήρηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε συνετό επίπεδο σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Να καταργήσει σταδιακά τα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας έως τον χειμώνα 2024/2025. Να αντιμετωπίσει τους εναπομένοντες κινδύνους επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού, να θεσπίσει την παρακράτηση φόρου στην πηγή επί των εξερχόμενων πληρωμών ή ισοδύναμα αμυντικά μέτρα, και να τροποποιήσει τους κανόνες για τις μη εγκατεστημένες εταιρείες.

2. Να συνεχίσει την ταχεία και αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, διασφαλίζοντας την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων έως τον Αύγουστο του 2026. Να επιταχύνει την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής. Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των εν λόγω προγραμμάτων, να εξακολουθήσει να επικεντρώνεται στις συμφωνηθείσες προτεραιότητες, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις δυνατότητες που παρέχει η πρωτοβουλία για την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

3. Να ενισχύσει την ποιότητα και τη συνάφεια της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας με σκοπό την αντιμετώπιση των χαμηλών εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων, καθώς και της σοβαρής έλλειψης και αναντιστοιχίας δεξιοτήτων, ιδίως με την προώθηση των βασικών δεξιοτήτων των μαθητών και της επαγγελματικής εξέλιξης των εκπαιδευτικών.

4. Να επιταχύνει την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μέσω έργων μεγάλης κλίμακας, καθώς και επενδύσεων μικρής κλίμακας στην άμεση παραγωγή και κατανάλωση ενέργειας. Να αντιμετωπίσει την κυκλοφοριακή συμφόρηση με τη βελτίωση της ποιότητας και της αποδοτικότητας των δημόσιων μεταφορών και να εντείνει τις επενδύσεις σε υποδομές «ήπιας κινητικότητας».

Λουξεμβούργο, 21 Οκτωβρίου 2024.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

NAGY I.

([22]) Σύμφωνα με το άρθρο 2 σημείο 2) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, ως «καθαρές δαπάνες» νοούνται οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση των δαπανών για τόκους, των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.